

ELS CRÍTICS

literatura
ESTEVE PLANTADA

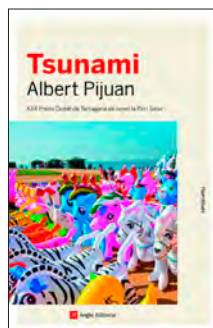
Albert Pijuan

«Treballo per negoció de l'obra anterior»

Albert Pijuan es consolida com un dels narradors més sòlids de l'actualitat amb 'Tsunami', guanyadora del darrer Premi Ciutat de Tarragona de novel·la Pin i Soler. Després d'«El franc tirador» (2014) i «Seguiràs el ritme del fantasma jamaicà» (2017), ens situa a un *resort* de luxe de Sri Lanka, any 2004, just quan una onada gegant arrossegarà les vides de tres cosins que han d'heretar l'empresa. Alcool, fàrmacs, la tragèdia, el model turístic i una veu narrativa que ens deixa sense respir.

La sensació d'ofec és literal, al principi, amb paràgrafs sense punts, frenètics. Tot comença com una comèdia, però aviat passa a tragèdia, amb el rerefons de la burgesia catalana desaforada, de la venjança natural, del model turístic i l'impacte ecològic. Ho té tot, però què vol ser *Tsunami*?

—Quan escric novel·les, contes o obres de teatre, hi ha una part molt instintiva i una altra de molt racional. Però, com a narrador, sempre intento deixar fora de control la qüestió de “què estàs volent dir en realitat”. Si ho delimito, m'acota molt a l'hora de treballar. Jo intento ficar-me dins els personatges, l'estil i la història, i fer que tot sigui coherent. Tinc teories i intuïcions sobre què significa tot això, però no m'agrada condicionar les possi-

Tsunami
ALBERT PIJUAN

Angle Editorial
Barcelona, 2020
272 pàgines

bles interpretacions que en faci el lector.

—Al final, *Tsunami* es pot llegir com una venjança de la natura, però també com el triomf del capitalisme...

—O també que, en realitat, tot era un espai mental recreat en el moment de l'onada... M'agrada deixar la incògnita sobrevolant de què volia dir. Sé que això té riscos, sobretot que el lector pensi que no volia dir res. Però ho assumeixo. Confio molt a trobar la coherència del món poètic i simbòlic de la novel·la i que això ja parli per si sol.

—Un altre risc que hi ha és que trobem els personatges odiosos.

—Era una recança que tenia.

Però, tot i que siguin odiosos, com a autor has d'entendre'ls i estimar-los. En aquest sentit, hi ha una

evolució molt calculada: a la primera part certament són així, molt odiosos, però a la segona això ja es comença a corregir, i a la tercera fan llàstima i tot.

—**No et feia por que algun lector abandonés abans d'hora?**

—No, perquè així era l'aposta: fer personatges que semblessin poc empàtics *a priori*, però amb d'altres elements que t'empenyin a seguir fins al final. M'agrada molt quan els lectors de *Tsunami* em diuen que els han interessat i que els han encantat els personatges.

—**L'acció arrenca el 2004, amb un acte comès a Sri Lanka que els persegueix tota la novel·la.**

—Un acte que no es revela pràcticament fins al final. Part de la misèria dels personatges és que no poden saber què són ells en relació amb aquells fets.

—**Evolucionen els personatges, de manera molt ben treballada, i també evoluciona el narrador: la bogeria de la part inicial es va modulant a poc a poc.**

—El ritme inicial és molt intens, a consciència. I sabia que havia de trobar moments de calma i reflexió més endavant. A partir de la segona part, em vaig preocupar de trobar els matisos dins d'aquesta bogeria, perquè corria el risc que el mateix to acabés esgotant. Fins al final, on la tercera part és més llanguida, com de derrota, però sense perdre l'estil. Va ser tot un repte. I volia jugar-hi.

—**D'on estires el fil de la història? Parteix del tsunami real del 2004?**

—Normalment treballa per negació de l'obra anterior. Vull que cada obra sigui diferent, en part per no cansar-me a mi mateix. Tenia clar que volia fer una novel·la d'estiu, en oposició a *El franc tirador*, que era d'hivern. A *Tsunami* passen vint anys, però només hi veus moments d'estiu, un estiu permanent: l'onada del turisme, la bonança econòmica.

—**En llegir, la sensació de tsunami és molt gràfica.**

—Agafar el motiu del tsunami m'agrada molt, perquè em permetia jugar amb aquest estil: estàs unint forma i contingut d'una manera molt bèstia. El narrador és un tsunami. I m'agradava molt per la idea del mar com analogia del temps: calma, amenaça, destrucció... I també que fos una onada que perseguís aquests personatges al llarg de la vida. A la primera part els intenta aniquilar, a la segona, el tsunami va en direcció contrària, i a la tercera torna a perseguir-los...

i els caça. El tsunami és un personatge amb voluntat pròpia, que va perseguint els personatges.

—**Ets professor de narrativa. La primera frase dels llibres acostuma a**

ser un punt clau, i tu comences de manera poc canònica ("L'onada. L'onada, l'onada.") i després vas a un inici de l'acció molt rítmic ("Eren joves i ho tenien tot..."), com una salmòdia.

—Soc conscient que l'entrada al llibre és difícil i que el primer capítol és dur per al lector. Però un cop acostumes l'oida, ja ho tens. M'interessava molt apel·lar a la part auditiva, per això l'inici poètic, com d'invocació. I, certament, aquesta novel·la està molt influenciada pel fet de ser professor d'escriptura. Com a totes les feines, arriba un moment que estàs fart del que expliques [riu]. Part de l'impuls de la novel·la és anar a contradir tot el que dic a classe: identificació amb els personatges, fer un estil lleugre, que el punt de vista del narrador es mantingui, etc. Era anar dinamitant totes aquestes premisses, per oxigenar el cervell. El que fem a classe són recomanacions, però sempre dic als alumnes que també es pot fer d'una altra manera.

@eplantada

